:12

א) עירובין מ:, ב) פסחים לה:, ג) ביכורים פ"ב מ"ד,

ד) מכות ית: מנחות סא:.

ל) מכוע יהו. ממוע סהו, ל) ג"ו שם. ספרי פ' כי מבא, ו) קדושין לו: [סוטה

יט.ן, ז) [תוספ׳ פ״ל ה״ין,

תורה אור השלם

וֹבְשַּׁלְתְּ וְאָכַלְתְּ
בַּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יִיֶּ

בָּלְּקוּם אָנֶשֶׁוּ יִּבְּנִיתְ בַבּּלֶּקר וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיף:

דברים טו ז 2. שַׁשֶּׁת יְמִים תּאַכָּל מַצוֹת וּבְּיוֹם הַשְּׁבִיעֵי עַצֶּרֶת לִייְי אֱלֹהֶיוְיך לֹא תַעֲשָׂה מְלְאַכָה:

3. ועתה הנה הבאתי

נ. יְצַּהְּטֵּר יְהַבֵּּר הַאֶּדְמָה אֶת רַאשִׁית פְּרִי הְאֶדְמָה אָשֶׁר נְתַתְּה לִי יְיָ וְהַנַּחְתּוֹ לִפְנֵי יִיְ אֱלֹהֶיךְ

לְפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךְ וִהְשְׁתַחֲוִיתְ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךְ: דברים כו י

4. וְלָקַח הַכּהַן הַטֵּנֵא

יָיָי אֱלֹהֶיף: דברים כו ד מָיֶּדֶךְ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִוְבָּח די וְלָצִיי ניבנים כו ד

5. יָדָיו תְּבִיאֶינָה אַת אָשֵׁי יִיָּ אֶת הַחֵלֶב עַל

החוה יביאנו את החוה

להניח אתו תנופה לפני

י. דברים טז ז

סוף הל' שביתת עשור

טוא״ח סי׳ תריט: מה ב מיי׳ פ״ג מהל׳ ביכורים הלכה יב סמג עשין רכח: מש ג מייי שם הלי יד: ג ד מייי שם הלי יב:

רבינו חננאל מאי ברכה דקתני לאו זמן, ש"מ דאומר' זמן יהן, שים היאונה יהן בשמיני של חג. ודחינן לא מאי ברכה דקתני הזכרה בברכת המזוז ובתפלה. יום מקרא קודש הזה יום שמיני חג עצרת הזה. הכי שמיני חג עבות חות. הכי נמי מסתברא דברכה, זו ברכת המזון ותפלה, דאי ס״ד זמז. זמז כל שבעה מי איכא, דקתני כשם ימי החג טעונין קרבן שיר ברכה ולינה כד שמיני טעוז קרבז שיר ברכה ולינה. ודחינן האי סברא לא קשיא דאי לא בריך האידנא בריך למחר כו'. ואע"ג שמראין . הדברים כי אין אומרין זמן אלא על הכוס, גרסינן הון אלא על הכוס, גוסים בהדיא בעירובין בסוף בכל מערבין, והלכתא אומרים זמז בראש השנה אומות הכיפורים, והלכתא וביום הכיפורים, והלכתא זמן אומרו אפילו בשוק. . ואקשינן וסבר ר' יהודה שמיני של חג טעון לינה, והתניא ר' יהודה אומר ופנית בבקר והלכת . לאהליך, ששת ימים תאכל מצות, את שטעון ששה טעון [לינה], את שאינו טעון ששה אינו טעון לינה, מאי לאו למעוטי שמיני של חג, שכיון שאינו טעון ששה אינו טעון לינה. ודחינן לא למעוטי פסח דכוותיה. למעוטי פטוז דכודניה, דאינו טעון לינה ומאי, ניהו פסח שני. והאי דקתני בברייתא בהדיא מניז והעמידוה כן נשנת כך. . הכי נמי מסתברא דתנז הכי נמי מסותבו א וזתן במסכת ביכורים פ"ב, הביכורים טעונין קרבן שיר ותנופה ולינה. וגרסינן בגמרא דילה, טעונין לינה דכתיב ופנית וגו' כל פינות שאתה פונה לא שם קרבן, אבל יש עמהן קרבן, בלא כך טעונין לינה מחמת קרבן. ואמרינן

א) נראה דל"ל וקאמר טעון

מאז שמעת ליה דביכורים טעונים תנופה, ר' יהודה, b) כלומר הוא שמצריך

לינה על הקרבן. ודחינן כו' מתני' כר' אליעזר

בייבה ה' אליעזר מחייב

תנופה בביכורים. ופשוטה היא. ואסיקנא והלכתא אומרין זמן בשמיני של חג

(בשמיני) ואיז אומריז זמז

נותר ברגל מ"מ לענין לינה יתכן דעשאן בקר אחד כפשטיה דקרא שאחר הרגל ישוב לביתו וניחא השתא דשמיני עלרת וביכורים דטעונין לינה מיתרבו מדכתיב ופנית ולחג הסוכות בעינן היקישא מחג המצות ולא מיתרבי מדכתיב ופנית כדאמרינן פ"ק דר"ה (דף

ה. ושם) למאי הלכתא כתב רחמנא לחג הסוכות לאקושי לחג המלות מה חג המלות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה דאי משום דכתיב ופנית הוה אמינא לילה אחד ואמיא היקישא לאשמועינן דאסור לנאת מירושלים כל ז' ימי החג שכל הרגל חשוב בקר אחד כחג המלות וניחא נמי הא דקאמרי׳ הכא שכשם ששבעת ימי החג טעון לינה:

הביכורים מעונים קרבן שיר תנופה ולינה. נפ׳

ג' דביכורים (מ"ו) מפרש דבאמלע הקריאה היתה תנופה דתנן הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מכתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח ידו תחתיו ומניפו והורא מארמי אובד אבי עד שגומר כל הפרשה כולה ומניחו בלד המובח ומשתחוה ויולא משמע שלא היה מניף אלא בשעת הקריאה אבל בספרי (פרשת ראה) משמע דאיכא שתי תנופות דקתני והנחתו לפני ה' אלהיך מלמד שטעונין תנופה ב׳ פעמים אחת בשעת קריאה ואחת בשעת השתחויה והתם בספרי דרש ב׳ תנופות מדכתיב ולקח הכהן הטנא מידך כר' אליעזר בן יעקב ושמא סבר לה נמי כרבי יהודה דדריש הכא והנחתו זו תנופה ולהכי בעי ב׳ תנופות דולקח הכהן באמלע קריאה כתיב וכי כתיב והנחתו גבי השתחויה כתיב ומשמע ליה לשון תנופה מלשון לך נחה את העם (שמות לב) מנא"ר בלע"ז ומוליך ומביא א"נ מדאחר

יהודה ר"א בן יעקב מנא ליה דפליגי דלמא דרשי תרוייהו כמו תנא דספרי והתם משמע דר"א מייתי ליה והנחתו לומר דהנחה מעכבת בהן ושמא מדלא מייתי כל חד דרש׳ דחבריה מכלל דלא ס"ל ומיהו קשה דרבי יהודה דריש תנופה מוהנחתו ואפ״ה מוקי לה בשעת קריאה כדתנן פרק ג' דביכורים (מ"ו) משום דוהניחו [קמא] גבי קריאה כתיב לכך נראה דבספרי דריש תנופה להשתחויה מדאיתקש להנחה ועוד תנא שלישי דלית ליה תנופה כלל כדמשמע הכא מאן שמעת דאמר תנופה רבי יהודה מכלל דרבנן לא בעו תנופה כלל והוא תנא פרק כל המנחות באות מלה (מנחות דף סא.) דתנן

הנחת כהן כתיב' עוד הנחה אחריתא לאחר קריא' ש"מ דלאחר הנחת כהן חזר ונטלו כדי לחזור ולהניף אחר קריאה דהיינו בשעת השתחויה אבל קשה דבפרק בתרא דמכות (דף יח:) אמרינן מאן תנא דפליג עליה דרבי התם גבי ואלו טעונות תנופות הביכורים כדברי ר"א בן יעקב שמע

בחולו של מועד ואפיי לא בריך יומא קמא הא בעינא כוס של יין ואין יין מאוי לכל אדם בחולו של ת המזון ותפלה הכי מועד: לימא. הא דקמני ברכה כל מאי לאו זמז לא ברכת המזוז ותפלה הכי נמי מסתברא דאי ס"ד זמן זמן כל שבעה מי איכא הא לא קשיא דאי לא בריך האידנא

מברך למחר או ליומא אחרינא מ"מ כום בעיגן לימא מסייע ליה לר"ג ידאמר רב נחמן אזמן אומרו אפילו בשוק דאי אמרת בעינן כום כום כל יומא מי איכא דלמא דאיקלע ליה כום וסבר ר' יהודה שמיני מעון לינה והא תניא ירבי יהודה אומר מנין לפסח שני שאינו מעון לינה שנא' יופנית בבקר והלכת לאהליך וכתיב יששת ימים תאכל מצות את שמעון ששה מעון לינה את שאינו מעון ששה אינו מעון לינה למעומי מאי לאו למעומי נמי שמיני של חג לא למעומי פסח שני דכוותיה הכי נמי מסתברא יידתנן בהביכורים מעונין קרבן ושיר ותנופה יולינה מאן שמעת ליה דאמר תנופה רבי יהודה וקאמר מעוז לינה דתניא יור' יהודה אומר וא נוהנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה ממש כשהוא אומר והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה ודלמא ר"א בן יעקב היא דתניאף ולקח הכהן המנא מידך לימד על הביכורים שטעונין תנופה דברי ר"א בן יעקב מ"ט דר"א בן יעקב יאתיא יד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן המנא מידך וכתיב התם ידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד יכהן מניח ידו תחת יד בעלים ומניף מאי הוי עלה רב נחמן אמר אומרים זמן בשמיני של חג ורב ששת אמר אין אומרים זמן בשמיני של חג והלכתא אומרים זמן בשמיני של חג תניא כוותי' דרב נחמן "שמיני

ז' ומפרש' דהיינו זמן: מסייע לר"ג. דאמר אומרו בשוק בלא כוס: מנין לפסח שני. החמור לטמחים לעשותו בחדש השני שחינו טעון לינה בירושלים: **ופנית בבהר.** וסמיד ליה ששת ימים וגו'. פסח שני חינו אסור בחמץ אלא שטעון מלה למלוה ואוכל חמץ מיד: ה"ג מאי לאו למעוטי נמי שמיני. דכיון דאינו אלא י"ט יחיד אינו טעון לינה: לא למעוטי פסח שני דכוותיה. חינו ממעט אלא פסח שני לבדו דבפסח קאי ופסח קממעט אבל שבועות ושמיני עלרת אע"ג דלא איתנהו ז' ימים טעון לינה: ה"נ מסתברא. דלא ממעיט ר' יהודה אלא פסח שני לחוד: טעונין קרבן. להביא עמהם שלמים. ובהש"ם ירושלמי יליף מושמחת בכל הטוב (דברים כו) ואין שמחה אלא שלמים דכתיב (שם מ) וזבחת שלמים ואכלת ושמחת. ושיר נמי יליף לה מבכל הטוב ואין טוב אלא שיר והלוים היו אומרים אותו ומהו השיר ארוממך ה' כי דליתני (תהלים ל) דכתיב (יחוקאל לג) יפה קול ומטיב נגן ובספרי (כי תבוא כו יא) נמי תניא בכל הטוב זה השיר: ותנופה. לקמיה יליף לה: ולינה. התם יליף לה ופנית בבקר הא למדת שכל הפינות שאתה פונה לא יהו אלא בבהר: מאן שמעת ליה דאמר תנופה. לביכורים: ר' יהודה. כדלקמן: וקאמר הכא טעונין לינה. ואע"ג דחין טעונין ששה: דתנית. דחית ליה לרבי יהודה תנופה בביכורים: והנחתו זו תנופה. דברחש הפרשה

נאמר ולקח הכהן הטנא מידך והניחו

לפני ה' וגו' ובסיפיה נאמר והנחתו

מאי לאו זמן. הך ברכה דקאמר ר' יהודה מאי היא לאו היינו זמן

לעלמו: ברכת המזון. דעד השתא אמרי׳ את יום חג הסוכות הזה

וכאן את יום שמיני חג עלרת הזה: מ"מ. היכי משכחת לה זמן

הגהות הגר"א [א] גמ' רי"ל והניחו זו כשהוא אומר והנחמו הנחה אמור הא מה אני מקיים והניחו זו תנופה כנ״ל. [עי׳ בהגהות :[ד"ד]

מוסף רש"י

שטערן ששה. שטער ששה. מלו מלומ ששה ימיס, ולישנה לקלה נקט, ולקלה לדכשה התה ללמד על ימיות הפפח שהן כשות באכילת מלה חוץ מלילה הלהשון (פטחים מלילה הראשון (פסחים צה:). טעון לינה. לילה לחד נתוך העיר (שם). והנחתו זו תנופה. שנוטלו אחר הנחת הכהן ואוחזו בידו כשהוא קורא קרי ביה והנחתו, לשון ולא נחם אלהים וגר׳ (שמות יג) שהוא מנחה אותו לארבע ומעלה (מכות יח:)**. אתיא יד יד** משלמים. ושוק ואימורין דשלמים (סוטה יט.).

להניחו לפני המזבח ואח"כ יטלוהו הכהנים ויאכלוהו: ודלמא. ההיא דקתני תנופה ולינה ר"א בן יעקב הוא דשמעי׳ ליה נמי דאמר טעונין תנופה אבל כרבי יהודה לא מתוקמא דאית ליה לר' יהודה כל שאין טעון ששה אין טעון לינה ולא תילף מהכא סברא דידך: ידיו תביאינה. בבעלים דשלמים כתיב גבי תנופה דכתיב בסיפיה להניף אותו תנופה וגו': מה כאן. בביכורים כהן דכתיב ולקח הכהן: חחת יד הבעלים. בעלים אוחזים בשפת הטנא וכהן מניח ידיו תחת שוליו וכן מפרש במסכת ביכורים (פ"ג מ"ו): מחי הוי עלה. דומן בשמיני:

מכלל שחזר ונטלו ולמה נטלו לתנופה: זו הנחה. שמגיד לך שמלוה

מינה דלרבנן לא בעו תנופה וכי קאמר במכות מאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה ר"א בן יעקב ניחא ליה לאתויי תנא דמשכח בהדיא ועוד י"ל דב" תנופות לאו דוקא אלא לפי שיש ביכורים שאין טעונין קריאה כגון מן החג ועד החנוכה כדתנן פ"ק דביכורים (מ"ו) וקאמר

רגל

דהטעונין קריאה מניף בשעת קריאה ושאין בהן קריאה מניף בשעת השתחואה: בהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף. לאו דוקא קאמר תחת יד הבעלים ממש דא"כ הויא חלילה בין הכלי ובין הכהן ובסוף שתי מדות מסקינן גבי בעלים חברים לנפו כולהו בהדי הדדי קא הויא חציצה אלא כדמנן פרק ג' דביכורים (מ״ו) גבי סל של ביכורים אוחזו בשפחותיו וכהן מניח ידו תחתיו ומניפו והיינו תחת יד הבעלים ומיהו בההיא דבעלים חברים פי׳ שם בחונט׳ דבתנופת הכהו לא איכפת לן אם יש בה חלילה דעיקר תנופה בבעלים היא וחימה היא מנא ליה הא דתרוייהו כחיבי והתם (מנחות דף פא:) תניא גבי תנופה דשלמים הא כיצד כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף כיצד עושה מניח אימורין על פיסת היד וחזה ושוק עליהם והתם מצינו למימר שאוחז הכהן באימורים היולאין חוץ לפיסת היד ולפי שהבעלים למעלה קאמר תחת יד הבעלים ובירושלמי דסוטה משמע קלת דהוי בנגיעה ממש גבי תנופת מנחת סוטה דפריך בירושלמי ואין הדבר כעור מביא מפה ואינו חולץ מביא כהן זקן ואפילו תימא ילד אין ילר הרע מלוי לאותה שעה מיהו מלינו למימר דאף על פי שזה למטה מן הכלי זוה למעלה מן הכלי פעמים שנוגעין ידו בידה על ידי שמתעסקין בתנופה: